

Demokratin måste lagas

Det borde inte vara så, men det går bra för socialdemokraterna. De är inte bara Sveriges överlägset största politiska parti, utan med sin nya partiledare (inte vald av folket utan av partiet) så stärker de sin position. Också för det näst största partiet, moderaterna, går det bra. Jag kan undra varför. Journalisten [Jens Ganman skriver](#) om hur dessa dominerande politiska partier prioriterat maktinnehavet när de, istället för att se till medborgarnas intressen, för att kunna behålla makten tagit stöd i ett litet extremistparti:

I tolv långa år har de andra partierna med S och M i spetsen dansat efter de Gröna Galningarnas pipa. Pipan har varit stoppad med kraftig jazztobak och det är (delvis) därför vi står där vi står: med skyhöga dieselpriser, skyhöga elräkningar och ett antal "utanförskapsområden" som aldrig – jag upprepar – aldrig kommer att krympa utan bara äta sig utåt i takt med att våra politiker håller in fler fattiga, icke-svensktalande, icke-kulturkompatibla människor i dem.

Och så här [skriver Bitte Assarmo](#) på bloggen "Det goda samhället:

Just nu delas ett videoklipp på Ann Linde, där hon visar upp sina engelska språkfärdigheter på ett sätt som får befolkningen – i alla fall den del som vistas på sociala medier – att ömsom gapskratta, ömsom skämmas. Denna kvinna, som arbetat inom politiken i årtal, pratar nämligen sämre engelska än de flesta elever i årskurs 2. /.../ Hur är det möjligt att en människa som sannolikt inte skulle klara att beställa in en öl på en engelsk pub utan tolk kan komma i fråga för posten som utrikesminister? Ställs det inga som helst krav på politikerna nuförtiden? Tydligen inte. Ann Linde är ju inte ensam om att vara totalt hopplös. Hon har gott sällskap av andra som är påfallande olämpliga på sin post – Morgan Johansson, till exempel, och Anders Ygeman. Mannen som är ansvarig för den största digitala läckan i Sveriges historia blir digitaliseringsminister. Det är sinnessjukt.

Rimligen borde såväl socialdemokraterna som moderaterna ha fått göra sällskap med liberalerna och miljöpartiet till ett väljarstöd under riksdagsspärren, men så fungerar det uppenbarligen inte. Det verkar inte finnas något samband mellan hur medborgarna röstar och den nytta respektive skada ett politiskt parti tillfogar sina egna väljare, medborgarna och landet. Det vi har är en *kakistokrati*, som [enligt Wikipedia](#) är:

... ett styre av de sämsta eller minst kvalificerade människorna, en form av regering där de värsta människorna sitter vid makten. Kännetecken för en kakistokrat kan vara dåliga politiska beslut, beslut som försämrar nationalekonomin, försämring av internationella relationer.

Så jag skriver det som inte får skrivas: *Väljarna är idioter*. De väljer att fortsätta på den inslagna vägen mot en samhällskollaps framför att till riksdag och regering rösta fram politiker, som värnar deras intressen. Följdfrågan är riktigt giftig: Är idiotin en konsekvens av den så unisont hyllade demokratin som statskick?

När frågan ställs på det sättet låter det som att det finns en annan och bättre styrelseform. Det gör det mig veterligt inte. Alternativet är olika former av totalitarism, alltså att flytta ur askan in i elden. Det handlar därför inte om att hitta någon annan styrelseform utan om att frilägga "fel" i demokratin *som den praktiseras*, och som en konsekvens genomföra förändringar. Demokratin måste lagas. Det är inte enkelt, jag vet inte ens om det går. Men istället för att med en näst intill religiös iver fortsätta att hylla demokratin, är det nödvändigt att vi intresserar oss för dess svagheter. Förstår vi inte vad det är som har gått fel, så kan vi ingenting göra.

Filosofen Karl Popper, som många anser är den politiskt viktigaste av 1900-talets filosofer, har framhållit att en fungerande demokrati förutsätter upplysta väljare. Det har vi inte i Sverige. Låt mig ge ett exempel.

Ungefär tio procent av väljarna röstar på Vänsterpartiet utan att det bekymrar dem att kommunistisk politik hittills undantagslöst landat i totalitärt förtryck, fattigdom och ofta också folkmord. I partiprogrammet från 2021, det år då Vänsterpartiet fick 5.000 nya medlemmar, framhåller de att programmet är partiets viktigaste dokument. Det innehåller de värderingar, teoretiska utgångspunkter och principiella ställningstaganden som ligger till grund för partiets praktiska politik.

Under rubriken "Gemensamt ägande och ekonomisk demokrati" påstås att kapitalismen "per definition är odemokratisk", dock utan att det förklaras på vilket sätt. Vinstjakten visar på "ett ökande behov av samhällelig, demokratisk samordning av ekonomin":

<https://www.vansterpartiet.se/resursbank/partiprogram/>

Kapitalets makt måste brytas för att demokratin ska kunna fördjupas och breddas. De rättigheter som springer ur ägandet måste begränsas och ägandet i sig övergå till gemensamma former. /.../ Ur medborgarperspektivet är det samhälleliga ägandet avgörande. Genom kommunalt eller statligt ägande ges de demokratiskt valda församlingarna ett övergripande ansvar för produktion av varor och tjänster. Därmed blir det möjligt att låta samhällsnyttan styra verksamheten i stället för kortsiktigt vinstmaximerande.

Det finns ett namn på den samhällsmodell som Vänsterpartiet föreslår: *planekonomi*. Det finns också flera exempel på hur detta ekonomiska system fungerar, bland dem Sovjetunionen. Vad Vänsterpartiet underlåter att meddela är att planekonomi och demokrati är oförenliga storheter, eftersom väljarna, om de får chansen, röstar bort planekonomin. Den kan nämligen inte konkurrera med marknadsekonomin, när det gäller att skapa välstånd. Sovjetunionens ledare

förstod inte detta och imperiet gick under. Kinas ledare förstod och införde i praktiken marknadsekonomi några år efter Mao Tse-tungs död. Vänsterpartiets påstående att kapitalism inte är förenligt med demokrati är ett kategorimisstag. Kapitalismen är inte knuten till ett visst politiskt system.

För Sverige, vars välstånd bygger på stora och framgångsrika exportindustrier, är planekonomi rena dödsdomen. Det har inte Vänsterpartiet förstått. Eller kanske har de ändå det, eftersom de underlåter att använda beteckningen planekonomi i sin presentation. Inte heller ser svenska journalister någon anledning till att upplysa väljarna. Vem orkar för övrigt läsa något så urbotat trist som partiprogram?

Politikerna vill ha väljare som är både okunniga och ointresserade av politik. De vill inte ha de upplysta väljare som Karl Popper säger är en förutsättning för att demokratin ska fungera. Eller mer brutalt (även om de aldrig skulle erkänna det): De vill ha väljare som är idioter – också till priset av en samhällskollaps.

Detta kräver i sin tur en förklaring. Det är varken för att politikerna är onda eller inkompetenta som de ser risker med upplysta väljare. Det är för att de kan hamna på kollisionskurs med politiskt engagerade väljare. De är svåra att styra och det kan till och med gå riktigt illa. Mussolini sköts av partisaner och kroppen hängdes upp på ett torg till allmän beskådan. Rumäniens Ceaușescu mötte samma öde, tillsammans med sin fru.

I valet mellan *upplysta* och *vilseförda* väljare föredrar demokratiska politiker det senare. Lyssna till politiker som är medlemmar i ett parti som det inte går särskilt bra för. De säger aldrig någonsin "Vi har en dålig politik och vi ska försöka ändra den, så att den leder till ett bättre samhälle." Istället säger de: "Vi har misslyckats med att nå ut med vårt politiska program". Med andra ord: det gäller att manipulera väljarna så att de röstar på "rätt parti". Ju mer okunniga och ointresserade väljarna är, desto större förutsättningar har det politiska budskapet att gå hem.

När detta skrivs har LO meddelat att de inför årets val satsar minst 40 miljoner på socialdemokraternas valkampanj. Detta trots att numera är mindre än hälften av LO:s medlemmar socialdemokrater. Det är självklart att pengarna ska gå till olika reklambyråer och köpt mediautrymme. Så fungerar det för alla politiska partier i alla länder som anordnar demokratiska val. De satsar pengar på valkampanjer. Jag skulle lika gärna kunna skriva att demokratiska politiker runt om i världen ägnar sig åt att lura sina väljare. De behöver väljarna för att sitta kvar vid eller nå makten och bäst lyckas indoktrineringen om väljarna är okunniga och i grunden politiskt ointresserade.

Detta problem, med väljare som är idioter, var grekerna medvetna om. Bara fria grekiska män röstade – alltså inte slavar, inte kvinnor och heller inte perser, makedonier eller traker, för att nämna några minoritetsmedlemmar som också bodde i Aten.

Den ursprungliga tanken med demokratin, som ett alternativ till tyranniet, var aldrig att det skulle skapas en särskild yrkesnisch för politiker. I antikens Grekland valde männen sina ledare för en begränsad tidsperiod. Under denna levde de i stort sett samma liv som innan de blev valda. Detta är direktdemokrati och så fungerar det fortfarande i Schweiz, som avviker från Europas övriga

länder med ett mycket tunt skikt av professionella politiker. Dessa utgör inte, som de gör i Sverige, en modern form av adel, en härskande klass.

Vi knyter demokratin till Grekland men idén att ansvariga män röstar i viktiga frågor har nog mycket länge funnits bland många folk. I 1200-talets Sverige, under den äldsta så kallade lagbildningsperioden, förde lagmännen i samråd med folket fram lagen på tinget. Kungen skulle sedan se till att lagarna upprätthölls, men det var inte alltid överläggningarna på tingen gick konungens väg utan folket – det vill säga de markägande bönderna – hade ett reellt inflytande.

Vid sekelskiftet 1900 hade färre än sju procent av svenskarna rösträtt. Alla män under 21 år och alla kvinnor var uteslutna. Dessutom krävdes en hög årsinkomst, alternativt att de män som var röstberättigade ägde eller arrenderade en fastighet över ett visst taxeringsvärde. Det fanns givetvis en tanke bakom detta, nämligen att de som valde landets ledare skulle vara ansvarstagande och betrodda medborgare som förstod hur viktigt det var att tillsätta goda ledare. I valet mellan optimal rättvisa och bästa möjliga politiker var det senare viktigast.

Det som i Sverige mer än kanske något annat gjorde att rättviseperspektivet segrade var Verner von Heidenstams *Medborgarsång* med den bärande strofen ”Det är skam, det är fläck på Sveriges baner, att medborgarrätt heter pengar”. Den publicerades i Svenska Dagbladet den 22 september 1899, samma dag som det var val till riksdagens andrakammare. Därefter citerades den i riksdagsdebatter, trycktes som illustrerat särtryck och såldes i massupplaga. Den tonsattes också och sjöngs vid rösträttsmöten.

I dag är ansvarsperspektivet helt borta. Den demokratiska processen handlar enbart om rättvisa, med avseende på medborgarna. Så många som möjligt måste få vara med och rösta! Att kvinnorna fick rösträtt sent, i synnerhet i Schweiz, tolkas enbart som en orättvisa, ett patriarkalt förtryck. Ingen törs så mycket som ens andas om att förklaringen var att kvinnorna som kollektiv tänker alltför emotionellt och som ett resultat tillsätts inte de bästa politikerna. I värsta fall får vi det Sverige har i dag: en kakistokrati.

Det finns en väg ut ur detta, nämligen att ställa krav på väljarna. Precis som vi tvingar dem som vill köra bil att lära sig trafikregler och genomgå ett körkortsprov innan vi släpper ut dem i trafiken skulle vi kunna ha en utbildning och ett ”körkort” för väljarna. Denna utbildning måste då givetvis vara totalt oemottaglig för ”kapningar”, på det sätt som exempelvis skett med våra ”röda” universitet och journalisthögskolor.

Är mitt förslag upprörande? Ogenomförbart? Odemokratiskt? I så fall, kom med andra. Se problemet!

Karl-Olov Arnstberg

<https://morklaggning.wordpress.com/2022/02/07/demokratin-maste-lagas/>

Alla texter är © på denna blogg. Det är tillåtet att sprida texterna under förutsättning att ni alltid länkar till källan här på bloggen.